

7 Ένα συστημικό πρότυπο ανάγνωσης

Μαρία Καρδούλη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το προτεινόμενο πρότυπο ανάγνωσης ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επίκαιρης τεχνογνωσίας και καλύπτει την ανάγκη της διδακτικής για αποτελεσματικότερη μεταφορά-απορρόφηση-ανάκληση της πληροφορίας αυτής.

Κύριος στόχος του είναι η τιθάσευση του όγκου της τεχνογνωσίας και η αύξηση του ρυθμού αφομοίωσης/ανάκλησής της (από την ανθρώπινη μνήμη), στο πλαίσιο της κατάρτισης/επιμόρφωσης.

Το συστημικό αυτό πρότυπο ανάγνωσης ενεργοποιεί τις φυσικές ικανότητες του ανθρώπινου λόγου: την Διάνοια, την Επίνοια και την Ενσυναίσθηση, κάνοντας χρήση του αριστοτελικού πίνακα των οντολογικών κριτηρίων των 10+1.

Une grille de lecture systemique

Maria Kardouli

RÉSUMÉ

Le modèle systémique de lecture répond particulièrement aux caractéristiques de la technoscience moderne, et remplit le but de la didactique quant au transfert de ce savoir. Ce transfert se réalise via la grille de lecture systémique fondée sur l' échelle de critères ontologiques aristotélicienne de 10+1 critères d' après Aristote «Μορφές Απόφανσης».

Ce modèle met en valeur les capacités naturelles de l' homme. Celle de l' intellect et de l' imagination, renforcées par la motion de l' empathie.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η προτροπή της φυσικής επιστήμης να καλύπτει με την έρευνά της όλο και περισσότερα φαινόμενα, κάνοντας χρήση λιγότερο ή περισσότερο απλών αρχών, μας κίνησε το ενδιαφέρον να μεταφέρουμε αυτή την αντίληψη στην «διδακτική» για την διδασκαλία της ειδικής πληροφορίας σε δεύτερη γλώσσα.

0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ανακοίνωση έχει στόχο την παρουσίαση του συστημικού προτύπου ανάγνωσης τεχνικού κειμένου, προοριζόμενου για τις ανάγκες της κατάρτισης/επιμόρφωσης σήμερα.

Η σύλληψη αυτού του προτύπου και η εφαρμογή του έγινε για την διδασκαλία των Γαλλικών της Οικονομικής Ζωής, ενός από τα μαθήματα για Εμπορικούς Ακολούθους, της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης κατά την περίοδο 2000-2003.

Περιγράφεται η συστημική προσέγγιση και γίνεται αναφορά στις βασικές αρχές της, υπογραμμίζοντας τις σχέσεις **Μάθησης, Λογικής και Μνήμης**. Το Συστημικό Πρότυπο Ανάγνωσης, ανταποκρινόμενο στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της σύγχρονης τεχνογνωσίας, όπως η διεπιστημονικότητα, η πολυγλωσσία και η τεχνητή νοημοσύνη, ανασύρει και παρουσιάζει κατά συστημικό τρόπο τις μορφές απόφασης του Αριστοτέλη και με την συνέργεια της διάνοιας, της επίνοιας και της ενσυναίσθησης, προσφέρει πρότυπο ανάγνωσης εναλλακτικού τύπου, εμπλουτίζοντας τις μέχρι σήμερα διαφορετικές προσεγγίσεις.

Τα τεχνικά κείμενα, τα επιστήμης ή τέχνης σημαντικά, απαιτούν, τόσο για την σύνταξη όσο και για την ανάγνωσή τους, κατάλληλες προσεγγίσεις. Η έρευνα περί μνήμης, πάνω στην οποία εδράζεται η μάθηση, εμπλέκει τομείς, όπως αυτούς της Νευροβιολογίας, της Γνωστικής Ψυχολογίας, με στόχο να βελτιώσουν την απόδοσή της. Η διεπιστημονική διάσταση και η συνεχής αύξηση της παραγωγής της τεχνογνωσίας, ωθούν τους διδάσκοντες και κυρίως τους καταρτιστές, να εφεύρουν νέες προσεγγίσεις, βάσει της παλαιάς και αξεπέραστης θέσης της Λογικής στην διατύπωση, έκφραση και ανάκληση αυτής της τεχνογνωσίας.

Με την προσέγγιση των Συστημάτων και της Κυβερνητικής, ο εγκέφαλος θεωρήθηκε ως φυσικό σύστημα επεξεργασίας της πληροφορίας σε πολλά επίπεδα, μέσω αναρίθμητων διαδικασιών. Στην γνωστή αντίληψη των Συστημάτων οδηγηθήκαμε με απώτερο σκοπό την βέλτιστη λήψη-κατανόηση της τεχνογνωσίας από λήπτες μη μνήμονες, ωστόσο γνώστες άλλων τομέων της γνώσης.

Τις θεωρήσεις των N. Wiener, Lacon και του M. Δεκλερή προσπαθήσαμε να μεταφέρουμε στην διδασκαλία της τεχνοεπιστημονικής γνώσης σε ενήλικες. Με το συστημικό πρότυπο ανάγνωσης που εφαρμόσαμε για την διδασκαλία των Γαλλικών της Οικονομικής Ζωής στο τμήμα των Εμπορικών Ακολούθων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης 2000-2003, δίνεται η ευκαιρία εφαρμογής της συστημικής προσέγγισης στη διδασκαλία/κατάρτιση, μέσω δεύτερης γλώσσας, για την λήψη τεχνογνωσίας κατά τρόπο συστημικό.

1 ΓΙΑΤΙ Η ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Η σύγχρονη επαγγελματική επικοινωνία, ως πολύπλοκη έννοια, αναπτύσσεται σε πολυγλωσσικά, πολυπολιτισμικά, πολυπολιτιστικά και διεπιστημονικά πολυεπίπεδα σχήματα.

Η παρούσα κατάσταση της μορφής της καταγραφής της τεχνογνωσίας στην γραπτή της έκφραση μέσω τεχνικών κειμένων, για χρήση στην κατάρτιση, απαιτεί τόσο στο στάδιο παραγωγής της, όσο και στο στάδιο ανάγνωσης, τις αντίστοιχες προσεγγίσεις.

Ήδη από την δεκαετία του 1940, ο Norbert Wiener, ο θεμελιωτής της Κυβερνητικής και της Θεωρίας των Συστημάτων, αντελήφθη την επικοινωνία ως την επιτυχημένη μεταφορά πληροφορίας, είδησης, γνώσης, με στόχο την μείωση του θορύβου, θεωρώντας τον ανθρώπινο εγκέφαλο ως φυσικό σύστημα επεξεργασίας της πληροφορίας. Η προσέγγιση αναλυτικού τύπου δεν επαρκούσε πλέον για να επιλύσει προβλήματα-ζητήματα, για την λύση των οποίων έπρεπε να ληφθούν υπόψη παράμετροι, κριτήρια, επίπεδα, επιπτώσεις, εξαρτήσεις που απαιτούσαν αντίστοιχη προσέγγιση.

Έτσι, χάρις στην αντίληψη του Ferdinand de Saussure,¹ οι φυσικοί, οι μαθηματικοί και οι ψυχίατροι της εποχής εκείνης προχώρησαν στην επίλυση οικείων ζητημάτων, εξετάζοντάς τα κατά τρόπο συστημικό, λαμβάνοντας υπόψη διαστάσεις, επίπεδα, πτυχές, παράγοντες, επιπτώσεις που συναποτελούσαν ψηφίδες αναπόσπαστες του αντικειμένου-προβλήματος, προχωρώντας τόσο στην διατύπωσή του, όσο και στην αναζήτηση βέλτιστης λύσης.

Σύμφωνα με την άποψη του Ferdinand de Saussure, η γλώσσα αποτελεί σύστημα, όλων ενιαίο γλωσσικών σημείων. Πάνω σ' αυτή τη θέση στήριξαν οι συστημικοί επιστήμονες τις απόψεις τους, τις εφαρμογές τους σε τόσους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (βλ. Θεωρία Συστημάτων, Δεκλερής Μ., εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα 1990).

Ο πρόδρομος της επιστήμης του Όρου, E. Wuster, υιοθέτησε την συστημική προσέγγιση όταν παρουσίαζε την θέση του για την επιστημονική γλώσσα με τη Θεωρία της Ορολογίας και τις εφαρμογές της.

Ωστόσο, αν και ο γλωσσολόγος Ferdinand de Saussure έδωσε το έναυσμα της νέας αντίληψης και ο αυστριακός ορολόγος εφάρμοσε αυτή την αντίληψη στην επιστημονική τεχνική επικοινωνία, οι υπόλοιποι περί την γλώσσα ασχολούμενοι δεν συνέχισαν παρά αποσπασματικά, κατά τρόπο ασυνεχή και μη λογικό.

---

¹ Μπαμπινιώτης Γ., *Θεωρητική Γλωσσολογία*, Αθήνα 1980.

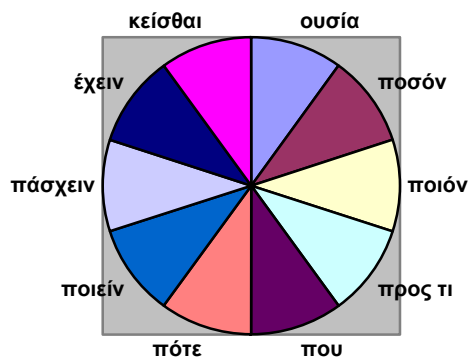
2 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ (ΣΠΑ)

Περιγραφή:

Το συστημικό πρότυπο ανάγνωσης εδράζεται στον Πίνακα των 10+1 «μορφών απόφασης» του Αριστοτέλη, αυτές που σήμερα καλούνται κατηγορίες ή «οντολογίες» ή κατ' άλλους, οντολογικά κριτήρια.

Για διδακτικούς λόγους παρουσιάζουμε τις ταξινομικές αυτές βαθμίδες σε σχήμα κύκλου,² ώστε να γίνει αντιληπτή η μορφοποίηση της ορικής εικόνας του τεχνικού κειμένου στη συνέχεια, διαταγμένη σε φέτες εντός του κύκλου.³

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
10 Μορφές Απόφασης + 1
(ή Οντολογικά Κριτήρια)

«...Πάντα γαρ τα όντα, υπό τας δέκα ταύτας κοινότητας (κατηγορίας) αναφέρονται...»

Περί των κατηγοριών: ουσία, ή ποσόν, ή ποιόν, ή προς τί, ή που, ή πότε, ή ποιείν, ή πάσχειν, ή έχειν, ή κείσθαι (Κεφ. ΙΔ', Περί Κατηγοριών, Περί Λογικής, Ν. Βλεμμίδου, 1785).

² Αριστοτέλης, *Αναλυτικά Πρότερα*

³ Αριστοτέλης, *Τοπικά*

Κατά Μ. Καζάζη και Μ. Καρδούλη, οι πιο πάνω κατηγορίες ανταποκρίνονται στις εξής σύγχρονες:

ουσία	→	ουσία
ποσόν	→	ποσότητα
ποιόν	→	ποιότητα
προς τι	→	σχέση
που	→	τόπος
πότε	→	χρόνος
ποιείν	→	ενέργεια
πάσχειν	→	πάθος
έχειν	→	τοποθέτηση
κείσθαι	→	κατάσταση

Το Σ.Π.Α. – Μεθοδολογικά

Το Συστημικό Πρότυπο Ανάγνωσης αναπτύσσεται σε τέσσερις φάσεις (Α, Β, Γ, Δ).

Στην ΦΑΣΗ Α ή βασική φάση, ο αναγνώστης μειύεται στα αριστοτελικά οντολογικά κριτήρια και εξοικειώνεται με τον Πίνακα των 10+1 «μορφών απόφανσης», καθώς και με τις βασικές αρχές της Ορολογίας.

Στην ΦΑΣΗ Β πραγματοποιείται η πρώτη ανάγνωση εν τάχει, προς εντοπισμό δυσκολιών σχετικά με έννοιες και όρους.

Στην ΦΑΣΗ Γ ο αναγνώστης έρχεται σε δεύτερη επαφή με το τεχνικό κείμενο, εντοπίζοντας το ορικό κεφάλαιο και σημειώνοντας το ακολουθώντας τη σειρά του τεχνικού κειμένου.

Στην ΦΑΣΗ Δ ο αναγνώστης ομαδοποιεί τους όρους επιλέγοντας τα ταξινομικά κριτήρια που κρίνει κατάλληλα ή επινοεί άλλα που απαιτούνται για την περίπτωση. Στη συνέχεια τοποθετεί στον κύκλο τις ομάδες όρων που αντιστοιχούν σε κάθε ταξινομική κλείδα και καταρτίζει το πρότυπό του, μέσα στο οποίο καταχωρεί όλη την ουσιαστική πληροφορία σε τακτοποιημένα σύνολα, τόσα όσα απαιτούνται κατά κείμενο.

Η δημιουργική συμμετοχή του αναγνώστη σε όλες τις φάσεις και κυρίως στη φάση διάταξης της πληροφορίας βάσει οντολογικών κριτηρίων, αποτελεί την ουσία της διδακτικής πράξης.

Στις φάσεις Γ και Δ συμμετέχουν τόσο η διανοητική, όσο και η επινοητική ικανότητα του αναγνώστη, κατά τρόπο συμπληρωματικό και δημιουργικό, με αποτέλεσμα να ενεργοποιείται η ενσυναίσθηση (empathy).

Κατά την εφαρμογή του προτύπου, η ονομασία που δόθηκε χάριν ευκολίας ήταν «Tarte aux Termes» - «Πίτα Όρων».

Η έννοια της ενσυναίσθησης συμβάλλει ομού με τις τρεις επαναληπτικές αναγνώσεις, κατά τρόπο φιλικό και μη επιβαλλόμενο, στην καταγραφή της πληροφορίας, τόσο στην βραχεία όσο και στην μνήμη μακράς διαρκείας. Η διαδικασία ομαδοποίησης των όρων και η επιλογή κριτηρίων είναι ευθύνη του αναγνώστη, ο οποίος με ευκολία αναδιατυπώνει προφορικά την πληροφορία στο σύνολό της, συμβουλευόμενος τον πίνακά του.

Η χρήση του ΣΠΑ προσφέρεται όχι μόνο για κατανόηση, αλλά και για επανάληψη, για ασφαλείς σημειώσεις, για σύνταξη άρθρων και ως βάση όρων για μελλοντική χρήση.

Η εφαρμογή του στην διδακτική πράξη εξοικονομεί χρόνο και η μνημονική διεργασία διεξάγεται φιλικά, τακτικά κατά τρόπο αριστοτελικό, απλά Ελληνικό.

Παράδειγμα εφαρμογής

[Απόσπασμα από την Τεχνική Έκθεση για την περιβαλλοντική κατάσταση των Μεσογειακών χωρών της UNEP, Αθήνα 1996].

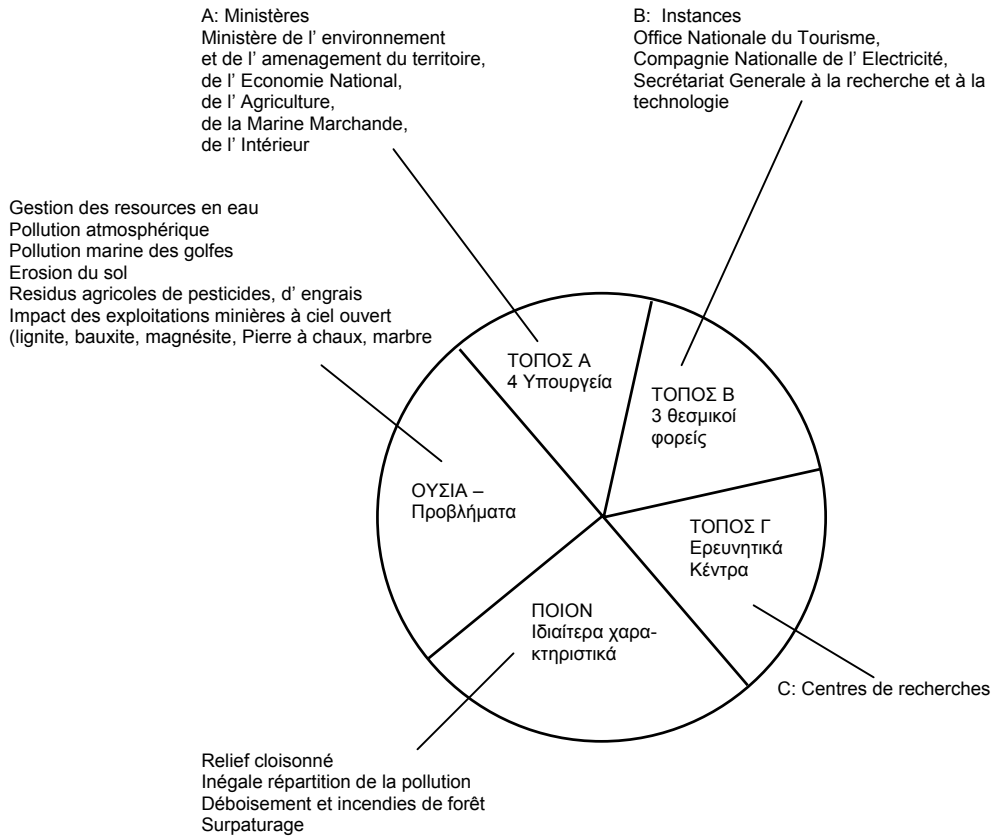
En Grèce, le Conseil national de l' aménagement du territoire et de l' environnement est chargé de la politique de l' environnement, de l' approbation et de la supervision de tous les plans et programmes urbains/régionaux de protection de l' environnement (Greece, 1995). Le ministère de l' Environnement, de l' Aménagement du Territoire et des Travaux Publics est chargé de l' élaboration des politiques de l' aménagement et de l' environnement, et de la supervision de leur mise en oeuvre; il est appuyé par des services régional et préfectoraux. Le ministère de l' Economie Nationale fixe les grandes orientations de la planification et du développement économiques, mais les divers ministères élaborent et mettent en oeuvre les politiques de leurs domaines respectifs de la compétence; les principaux ministères concernés par les questions de l' environnement sont outre les ministères précités de l' Economie nationale et de l' Environnement, ceux de l' Agriculture, de la Santé, de la Marine marchande et de l' Intérieur. Plusieurs autres instances nationales sont également concernées par des aspects plus particuliers de l' environnement: l' Office National du Tourisme Hellénique, la Compagnie Publique d' Electricité, le Secrétariat Général à la recherche et à la technologie, et divers centres nationaux de recherche.

Les principaux problèmes de la gestion de l' environnement et du littoral en Grèce sont: la gestion des ressources en eau (rendue difficiles par le relief cloisonné et l' inégale repartition de la population); la pollution atmosphérique au-dessus et dans le voisinage des grandes agglomérations (Athènes-Le Pirée, Thessalonique, Patras et Volos) et la pollution marine des golfes bordant ces agglomérations (golfe Saronique, Thermaïque, de Patras et Pagasitique, respectivement); l' érosion du sol (dont le déboisement, les incendies de forêt et le surpâturage sont les causes principales); les résidus agricoles de pesticides et d'

engrais entraînés par le ruissellement et les cours d' eau; l' impact de vastes exploitations minières à ciel ouvert (notamment de lignite, bauxite, magnésite, pierre à chaux et marbre) sur les terres agricoles et forestières.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Περιβαλλοντική Πολιτικής της Ελλάδας

Κριτήρια: **3**   Τόπος Α, Β, Γ
   Ουσία
   Ποιόν

3 ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ

Στο πρώτο μέρος του 20^{ου} αιώνα, ο Ebbinghaus υποστήριξε ότι η γνώση αποθηκεύεται στη μνήμη με βάση τις σχέσεις συνάφειας τύπου «associatives» που διέπουν το υλικό. Στη θέση αυτή διακρίνεται μια από τις 10 «μορφές απόφασης» του Αριστοτέλη, το «ως προς τι» που αναφέρεται στην έννοια της σχέσης.

Στο δεύτερο ήμισυ, η έρευνα για την μνήμη προόδευσε χάρη στην Κυβερνητική, που θεωρεί την μνήμη ως ένα φυσικό σύστημα επεξεργασίας της πληροφορίας, διακρίνοντας:

- (α) Την καταγραφή της αισθησιακής πληροφορίας (RIS) με χρόνο παραμονής στη μνήμη 5'
- (β) Την καταγραφή στη βραχεία μνήμη και
- (γ) Την καταγραφή στη μνήμη μακράς διαρκείας.

Ο ρόλος της μνήμης στη διαδικασία της μάθησης είναι μεγίστης σημασίας και σύμφωνα με τα πρόσφατα αποτελέσματα της έρευνας, διακρίνονται οι παρακάτω τύποι μνήμης:⁴

- η μνήμη εικόνας - iconique
- η μνήμη ήχου - échoïque
- η μνήμη εργασίας - de travail
- η λειτουργική μνήμη - opérationnelle
- η μνήμη σημασιών - sémantique
- η μνήμη επεισοδίων - épisodique
- η μνήμη δράσης - d' action

Όπως καταγράφεται, η ανθρώπινη μνήμη διενεργεί διεργασίες και μέσω των αισθήσεων και μέσω άλλων επαναλαμβανόμενων συμβάντων, όπως η δράση, η εργασία, η λειτουργία. Τέλος, η μνήμη αντιδρά επίσης και στις σημασιολογικές αποχρώσεις των εννοιών-αντικειμένων, τα οποία οφείλει να καταγράφει αν τα αντιληφθεί πλήρως.

Αυτός ο προσανατολισμός τύπου «Cognitivist»,⁵ προσπαθεί να εντοπίσει πως το ανθρώπινο πνεύμα ή εγκέφαλος επεξεργάζεται την λεκτική πληροφορία, σε επίπεδα α) επεξεργασίας δεδομένων, β) επεξεργασίας εννοιών.

Πάντως, σχετικά με την ανθρώπινη μνήμη, όλες οι θεωρίες διακρίνουν τρεις μνημονικές διαδικασίες:

⁴ Christiane Kekenbosch, *La Mémoire et le Langage Nathan*, 1994, Paris.

⁵ Cognitivist: αναφέρεται στις διαδικασίες διαμέσου των οποίων ένας ζωντανός οργανισμός αποκτά πληροφορίες σχετικές με το περιβάλλον (ορισμός από τον Α τόμο του Λεξικού Larousse).

- (α) Την κατανόηση/απόκτηση γνώσης.
- (β) Την εγγραφή αυτής της γνώσης και
- (γ) Την ανάκλησή της.

4 ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Η έρευνα για την ανάγνωση σήμερα δεν εστιάζει μόνο στην επίλυση προβλημάτων κατά Van den Broek (1990), ή στην γνωσιακή ικανότητα κατά Just & Carpenter (1992). Η ανάγνωση σύγχρονων τεχνικών κειμένων είναι δυνατόν να εδράζεται σε ειδικά κριτήρια, τα οποία είτε αντλούνται από τον πίνακα του Αριστοτέλη, είτε εφευρίσκονται, σύμφωνα πάντα με το κριτήριο του τέλους της ανάγνωσης, το ενδέκατο κριτήριο.

Ως προς τον τρόπο ανάγνωσης διακρίνονται:

- (α) η ενδεικτική
- (β) η διαγώνια
- (γ) η βασική και
- (δ) η αναλυτική

Ως προς την ανάγνωση ειδικών στόχων, διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι:

- (α) Με βάση την κρίση των εμπειρογνομόνων (Expert Judgment focused)
- (β) Ανάγνωση με βάση τον αναγνώστη (Reader focused)
- (γ) Ανάγνωση με βάση τη χρήση: **1)** αξιολόγηση (to assess), **2)** ενέργεια (to do), **3)** ενημέρωση (to inform)

Η πρώτη εξελίσσεται σε 5'-10' και συνιστάται στη λήψη μιας γενικής εικόνας, εν τάχει, του περιεχομένου ενός κειμένου.

Η δεύτερη διαρκεί από 15'-30' και κάνει φωτογράφιση όλων των σελίδων, εστιάζοντας σε όλα τα σημαντικά σημεία ή λέξεις-κλειδιά.

Η τρίτη απαιτεί χρόνο και κόπο και είναι η πλέον αποτελεσματική.

Η τέταρτη συστήνεται για την ανακάλυψη ενός κειμένου ή βιβλίου, κρατώντας σημειώσεις.

Οι παραπάνω κατηγοριοποιήσεις εξυπηρετούν διάφορους τομείς δραστηριότητας του ανθρώπου, κυρίως του τομέα της Δημόσιας Διοίκησης, του οποίου η τεχνοδιάλεκτος

χαρακτηρίζεται ως απρόσωπη, σχοινοτενής, περίπλοκη και παραδοσιακή.⁶

Η δική μας προσπάθεια στηρίχθηκε στην εφαρμογή της συστημικής προσέγγισης για την ανάγνωση τεχνικών κειμένων, ήτοι της λογικής παρουσίασης της πληροφορίας, ώστε οι φάσεις της κατανόησης, της αφομοίωσης και της ανάκλησης να γίνονται κατά τρόπο ασφαλή και επιταχυνόμενο.

Τα τακτοποιημένα σύνολα ή υποσύνολα όρων εντός του ενιαίου πίνακα για κάθε κείμενο και οι επαναλαμβανόμενες επαφές με την πληροφορία αυτή να αποζημιώνουν τον αναγνώστη.

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο ερευνητής εκπαιδευτικός ενδιαφέρεται τόσο για το τί όσο και για το πώς αυτό το τι θα μεταδοθεί αποτελεσματικότερα.

Στην ουτοπική αυτή προσπάθεια, ο άνθρωπος-μεταφορέας της γνώσης, προσεύχεται για την επιτυχή κατάληξη της προσπάθειάς του, αλλά κυρίως εύχεται χωρίς τον αφέντη-εγκέφαλο, ο οποίος με το φυσικό-χημικό νευρικό μαγικό του κόσμο και τις απέραντες, ασύλληπτες δυνατότητές του για αντίληψη και παραγωγή ακριβέστερης πληροφορίας, συνεχίζει να κρατά πεισματικά κλειστά τα μυστικά του.

Πώς να διδάξουμε τη νέα Γνώση που παράγεται τόσο γρήγορα και εμπλέκει διεπιστημονική και διαπεδιακή συνεργασία;

Πώς θα αξιοποιήσουμε τα αποτελέσματα της γνωστικής ψυχολογίας στη διδακτική, ώστε να τιθασευθεί ο συνεχώς αυξανόμενος ρυθμός της παραγόμενης γνώσης και ο σταθερά και πεισματικά νωχελικός ρυθμός της εγκεφαλικής/μνημονικής διεργασίας, με θετικά αποτελέσματα;

Πώς να αντιμετωπίσουμε την ανάγκη δημιουργίας κατάλληλου υποδείγματος για την ανάγνωση στην σύγχρονη εποχή, ώστε η ποσότητα και η ποιότητα να συμπλέουν με τις ανθρώπινες ικανότητες μάθησης-μνήμης, συνεπικουρούμενες από την τεχνητή νοημοσύνη;

Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θέσαμε και θέτουμε, αναζητώντας χρήσιμη απάντηση για τον μαθητή, σπουδαστή ή επαγγελματία αναγνώστη.

Απαντώντας στην πρόκληση αυτή στο μέτρο του δικού μας δυνατού και της δικής μας κατάστασης, επιχειρήσαμε να συλλάβουμε και να εφαρμόσουμε, στο πλαίσιο της

---

⁶ Έντυπος Δημόσιος Διοικητικός Λόγος, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
Ελένη Λοβέρδου-Πέτρος Χριστοφιλίφης-Ιωάννης Γεωργόπουλος-Κλαίρη Γρηγοριάδη, Αθήνα 2003.
Επίβλεψη μελέτης Μ. Καρδούλη.
Daniel Jansens & Rob Newtelings, Reading and Writing Public Doc., John Benjamins Pub Co,
Amsterdam/Philadelphia 2001.

διδασκαλίας του μαθήματος των Γαλλικών Οικονομικής Ζωής στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, στο τμήμα των Εμπορικών Ακολουθών, το Συστημικό Πρότυπο Ανάγνωσης.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του είναι η συνεκτική, ενιαία παρουσίαση του ορικού κεφαλαίου του τεχνικού κειμένου, ομαδοποιώντας τους συναφείς όρους μέσω κριτηρίων ικανών να έλκουν γύρω τους ομάδες ή υποομάδες όρων.

Στην ιδιαίτερη περίπτωση όπου τα τεχνικά κείμενα ορίζονται ως κείμενα επιστήμης ή τέχνης σημαντικά, η προσέγγιση προσαρμόζεται στην παρούσα κατάσταση.

Ο Αριστοτέλης καλεί επιστήμη την σταθερή και αμετάβλητη γνώση περί των αντικειμένων, ήτοι την μετρήσιμη πληροφορία, η οποία απορρέει από την παρατήρηση-ανάλυση, συναγωγή συμπερασμάτων κατά τρόπο λογικό. Ως προς δε την τέχνη, της αποδίδει την γνώση τη προερχόμενη από τα μη σταθερά, τα μεταβλητά, αυτά που μπορούν να υποστούν μεταβολή.

Και στις δύο περιπτώσεις, ωστόσο, προστίθεται το «μετά λόγου», ήτοι η σταθερή ή μεταβλητή γνώση, η συνολική ή μερική.

Σύμφωνα με τους όρους «σταθερή μετά λόγου» ή μεταβλητή μετά λόγου, τόσο η επιστημονική γνώση, όσο και η τεχνική, ανήκουν στην αντικειμενικά παραχθείσα γνώση-πληροφορία, η οποία διαχωρίζεται σαφώς από την «άνευ λόγου», την υποκειμενική, την μη τεκμηριωμένη γνώση, την εμπειρία, η οποία δεν κάνει χρήση κανόνων λογικής.

Άραγε η σύγχρονη επιστημονική/τεχνική πληροφορία παράγεται, καταγράφεται, κατανοείται, αφομοιώνεται και ανακαλείται μετά λόγου ή άνευ λόγου;

Είναι γεγονός ότι η Ορολογία κάνει χρήση ορισμένων κριτηρίων από την ομάδα 10+1 οντολογικών κριτηρίων, άσχετα αν η διεθνής επιστημονική κοινότητα τα αποκαλεί «οντολογίες».

Οι σύγχρονες «οντολογίες» παρ' όλα αυτά οικονομούν μερικώς όταν εφαρμόζονται τα οντολογικά κριτήρια, όπως του τόπου, του χρόνου, της σχέσης και του τέλους.

Μαρία Καρδούλη

Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Καθηγήτρια ΕΣΔΔ-Βουλή
Ορολογία και Τεχνική Μετάφραση

25ης Μαρτίου 16
16233 ΚΑΡΕΑΣ
τηλ. 210 7669395